

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoani; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Amsterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Gallie, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr J. J. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Kelzer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Naaldwijk; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkema-Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, Amersfoort; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Rotterdam; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Dr H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: „Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“, II. — Gedicht van Joost van den Vondel. — Uit de Schrift: Stemmen uit de staatscreatuur, Amos 7: 10-17. — Kerkelijk leven: „Op de grens van twee Werelden“, I. „Nederlandsche jeugdbeweging“, „De Heraut“ over het begrip „Scheppingsmiddel“, Bijbels, psalmboeken, dagboeken enz. voor de getroffen. — Even parkeren: Veldtocht der liefde. — Aan een jongeren tijdgenoot, No. 9. — Literatuur en kunst: Marnix van Sint Aldegonde. — Muzikale kroniek: „College“ van Willem Mengelberg. — Opvoeding en onderwijs: De roep om eenheid. — Stemmen uit onze kerken. — Perschoon. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus II, blz. 217-224.

HOOFDARTIKEL

„Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“.

II.

B. De Roomsche-Katholieke uitwerking van dit leerstuk.

Wanneer wij ons wenden naar de Marialeer, zoals deze zich heeft ontwikkeld in de R.-Kath. Kerk, dan verwonderen wij ons niet stijgende verbazing. Hoe is het mogelijk, dat zulk een woekerpunt zich heeft gevormd!

In het Nieuwe Testament is er nergens een zweem van Maria-verering te bespeuren. De houding van den Heiland tegenover zijn moeder wijst op het tegendeel. Bij Zijn gang naar den Tempel op 12-jarigen leeftijd wijst hij Maria in haar besipen af. Wat is het, dat hij mij gezocht hebt? Wist gij niet, dat ik moet zijn in de dingen mijns Vaders? (Luc. 2: 48) Op de bruiloft te Kana zegt de Heiland tot Maria: vrouwe wat heb ik met u te doen? Mijne ure is nog niet gekomen. (Joh. 2: 4). Bij een latere gelegenheid, wanneer de menschen Jezus er op wijzen, dat Zijn familie gekomen is, antwoordt de Heiland: wie is mijne moeder en wie zijn mijne broeders? En hij zijn hand uitstreckende over zijn discipelen zeide: zie, mijne moeder en mijne broeders. Want zoo wie den wil mijns Vaders doet, die in de hemelen is, die is mijn broeder en zuster en moeder. (Mt. 12: 46-50 par.). 't Is bij den Heere Jezus dus telkens een markeeren van den afstand, die er is tusschen Hem en Zijn moeder. Zij wil telkens den bloedsband doen gelden. Hij doet haar telkens gevoelen, dat in Zijn ambt alleen maar geldt de band des Geestes. En wanneer Maria bij het Kruis staat, dan wordt de band des bloeds geheel ontknoopt in het: vrouw, zie uw zoon. Zie, uwe moeder. (Joh. 19: 26, 27). In het Koninkrijk der hemelen gelden de bloedsbanden niet meer. Aan het kruis isoleert de Heiland zich geheel en al van Zijn moeder.

Wanneer Maria in de Handelingen der Apostelen voorkomt, dan neemt zij in het geheel geen bijzondere plaats in. In Hand. 1: 17, worden eerst de apostelen genoemd en dan pas Maria. Zij is niet meer dan een eenvoudig kerklid.¹⁾

Hoe is men er toe gekomen, om Maria te gaan vereeren?

In de eerste eeuwen treffen wij de vereering van Maria nog niet aan.

Bij de patres treft men wel telkens de parallel aan tusschen Adam en Christus, Eva en Maria. Eva geloofde de slang en werd de oorzaak van den vloek, Maria geloofde de boodschap van den Engel en werd het werktuig van heil en leven.

Tegen een dergelijke gedachtegang is geen bezwaar. De Schrift zegt zelf, dat alle geslachten Maria zullen prijzen (Luc. 1: 48). Zij is de begunstigde, gezegend onder de vrouwen. (Luc. 1: 28). Zij wordt zalig gesproken vanwege haar geloof.

1) Vgl. S. Greijdanus, bij K. Schilder: het Hoogste naar de Schriften, p. 71-88.

(Luc. 1: 45). Maar dat is heel iets anders dan Maria-verering. Wij achten het een groot voorrecht, dat Maria ten deel is gevallen, dat zij aan den Heiland der wereld het levenslicht heeft doen zien. Maar daarmee wordt Maria nog niet het voorwerp van vereering, van aanbidding. Evenmin als die andere Maria, die de voeten van den Heiland heeft gezalfd en van wie door Jezus is gezegd, dat waar het Evangelie gepredikt zal worden, ook tot hare gedachtenis zal gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft. (Joh. 12: 1-8, Mt. 26: 6-13).

Het eerste motief, dat tot de Maria-verering heeft geleid is geweest, dat men de eerbied voor den Heere Jezus op Zijn moeder heeft overgedragen. Tevens heeft medegewerkt de overschatting van het ascetische leven. Maria werd het voorbeeld van maagdelijkheid. Verder heeft het binnendringen van het Heidendom in de Kerk de vereering van Maria bevorderd. Als motief voor de Maria-verering in de Germaansche landen kan nog het ridderleven worden genoemd.²⁾

Wij zullen slechts de voornaamste punten van de Marialeer noemen.

Allereerst heeft Maria het privilege van de onbevleete ontvangenis. Hiermede wordt niet bedoeld, dat Maria den Heiland onbevleete heeft ontvangen³⁾, maar dat zij zelf onbevleete ontvangen is geworden.⁴⁾

Deze gedachte is, na hevigen strijd, in 1854 dogma geworden.⁵⁾

Maria wordt dus beschouwd zonder erfzonde te zijn. Hiernit vloeit voort, dat zij werkelijk vrij is geweest van de geringste zonde. Verschil van meening is er over het punt, of Maria ook vrij is geweest van booze begeerlijkheid. Want voor Rome is de begeerlijkheid op zich zelf geen zonde, mits zij maar niet wordt ingewilligd.⁶⁾

Van Maria wordt verder geleerd, dat zij altijd maagd is gebleven. Ook dit is voor Rome een dogma, dat geloofd moet worden.⁷⁾ Op dit punt zijn de Reformatoren hun tijd niet te boven gekomen. Zij willen niets weten van een gewoon huwelijksleven van Jozef en Maria.⁸⁾ Ook Dr A. Kuyper heeft zich meermalen tegen deze gedachte verklaard.⁹⁾

Over het algemeen zijn thans de Gereformeerde exegeten en dogmatici meer geneigd om aan te nemen, dat Jozef en Maria kinderen hebben gehad en dat wij bij de broeders van den Heere Jezus dus te denken hebben aan kinderen uit het huwelijk van Jozef en Maria.¹⁰⁾

Van Maria neemt Rome verder aan, dat zij ten hemel is gevaren. Zeker naar de ziel en waarschijnlijk ook naar het lichaam. Zij is wel, evenals haar zoon, gestorven¹¹⁾, maar men acht het passend om aan te nemen, dat zij spoedig verheerlijkt is geworden. Aan deze hemelvaart is een feestdag verbonden. 't Is evenwel nog niet zoo ver, dat dit stuk tot dogma is verklaard. Dit is een kwestie van tijd.¹²⁾

2) Art. Maria v. O. Zöckler in P. R. E. 3, XII, p. 309-336.

3) Volgens C. Friethoff maken Protestanten deze fout nog wel eens, Katholieke Marialeer, 1937, p. 51.

4) Deze voorstelling vindt men ook in het Apocriefe Evangelie van Jacobus, E. Hennecke, N. T. Apocryphen 2, 1924, p. 84.

5) Vgl. voor den strijd hierover gevoerd P. R. E. 3, XII, p. 321 v. Bavinck, Gereformeerde Dogmatiek, III, p. 111 v. 299 v.

6) Vgl. C. Friethoff a.w. p. 82.

7) Friethoff a.w. p. 87.

8) P. R. E. 3 a. a. p. 325.

9) Vleeschwording des Woords, 1887, p. 131 v. Vgl. ook H. H. Kuyper, Heraut No. 3183.

10) F. W. Grosheide, Het Evangelie van Matthaeus, 1922, p. 178.

11) K. Schilder, Christus in zijn Lijden, 1930, III, p. 329.

12) R. Schippers, art. Reformatie, XV, no. 16.

S. Greijdanus, a. a. p. 85.

11) Over de plaats waar, wordt getwist. Sommigen nemen Jeruzalem, anderen Efeze voor haar laatste woonplaats.

Vgl. P. R. E. 3 a. a. p. 313.

12) Friethoff, a.w. p. 100-106.

Nu dreigt.....

Nu dreigt een helse en blinde nacht
Van dwaelingen en afgoderyen
Het licht van 't kruisaltaar met kracht,
Door 't ommeleiden der heerschappijen,
Te blusschen, heidenen ten spot.
O bitter lot!
Nu staan de kruisgezanten bloot,
Ten doele der godtalasteraeren.
De kerkgewelven lijden noot,
En onbebloede Christaltaeren.

Laet ons in 't hof ten outer treën,
In zulk een' ommezwaay van staeten,
Den hemel offren met gebeën,
Den wil des opperaten gelaeten.
't Is Godt die den rijken hun paelen zet.
Dit 's de opperwet.

JOOST VAN DEN VONDEL (Zungehin).

Evenmin is nog tot dogma gemaakt, dat Maria middelares is naast Jezus. Hoezeer deze gedachte bij Rome is doorgedrongen, blijkt uit een eenvoudige inhoudsopgave van een werkje van Prof. C. Friethoff: Maria, onze Middelaars, naast Jezus onzen Middelaar. Dit boek is evenals het andere geciteerde werk van Prof. Friethoff, verschenen in de serie Waarheid en Leven, onder Redactie van Prof. J. P. Verhaar.¹³⁾

I. Karakteristiek van het Middelaarschap.

II. De gezellin van den bemiddelenden Christus.

III. De gezellin van den voldoening brengenden Christus.

IV. De gezellin van den verdienenden Christus.

V. De gezellin van den verlossenden Christus.

VI. De gezellin van den offerenden Christus.

VII. De gezellin van den uitdeelen den Christus.

VIII. De gezellin van den biddenden Christus.

Volgens Rome is het zeer waarschijnlijk en staat het wetenschappelijk vast, dat Maria, onder haar zoon en in afhankelijkheid van Hem, ons medeverlost en de genade medeverdiend. Evenzoo is het zeer waarschijnlijk te noemen, dat sedert de opname van Maria in den Hemel naar den postieven wil van God en Christus geen genade zonder haar voorbiddende medewerking wordt uitgedeeld.¹⁴⁾

Niemand komt tot den Vader dan door Christus en niemand komt tot Christus dan door Maria.¹⁵⁾

De Maria-verering neemt in de Roomsche-Katholieke Kerk een enorme plaats in. Zij is Marialeer geworden. Binnen hare muren is er geen plaats voor hen, die meenen, dat wij moeten blijven bij hetgeen de Schrift ons leert aangaande Maria.

Prof. Friethoff geeft aan het slot van zijn werk: Katholieke Marialeer een korte samenvatting van de leer, en de betekenis van deze.

1. Maria is waarlijk de Moeder Gods.

2. Maria is onbevleete ontvangen.

3. Maria is altijd Maagd gebleven.

Deze punten wil men en wetens te verwerpen is ketterij.

Verder staan wetenschappelijk vast:

1. Maria verdiende haar moederschap.

2. Maria was heilig door haar moederschap.

3. Maria had meer genade dan welk ander scheid ook.

4. Maria was vrij van den Paradijsvloek.

5. Maria was werkelijk gehuwd aan St. Jozef.

6. Maria deed gelofte van maagdelijkheid.

7. Maria is met ziel en lichaam ten hemel opgenomen.

13) 1934.

14) Art. in Lexikon für Theologie und Kirche, VI, kol. 887 v.

15) C. Friethoff, Maria onze Middelaars, p. 113.

Deze punten zonder meer niet te aanvaarden is dwaling.

Daar zijn aanvaardbaar als voldoende verantwoord:

1. Maria had meer genade dan alle engelen en heiligen te samen.

2. Maria heeft nooit de geneigdheid ten kwade gehad.

3. St. Jozef deed met Maria samen de gelofte van maagdelijkheid.

Deze punten zonder meer welgeren te aanvaarden is domheid.

In deze leer toont Rome haar sectarisch karakter.

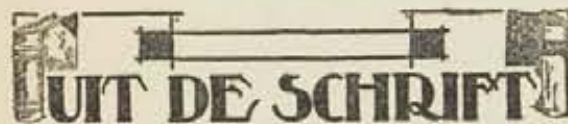
Ofschoon zij zelf moet toestemmen, dat de Heilige Schrift ons niets leert van de Maria-verering, eischt zij op dit punt een blinde gehoorzaamheid. En daarmee eert zij Maria niet. 't Was Maria genoeg een plaats in te nemen in de gemeente, een eenvoudig kerklid te zijn, Rome plaatst haar boven de gemeente, 't Was Maria genoeg, de dienstmaagd des Heeren te zijn, Rome maakt van haar een Koningin des Hemels.

De Marialeer doet ons duidelijk zien, dat de satan zich veranderd in een engel des lichts. Welke leer is schijnbaar liefelijker en aantrekkelijker dan de Marialeer? Welke vereering schijnt verheffender dan de vereering van de Moedermagd? Is niet de naam van Maria een hefboom geweest voor duizenderlei actie? En toch, de glorie van Maria verduistert de glorie van onzen Heiland. Er is maar een éenige naam onder den Hemel gegeven, door welken wij moeten zalig worden, de naam van Jezus. Hand. 4:12. De zaligheid is in geen andere, ook niet in Maria.¹⁶⁾

N.

K. M.

16) Vgl. voor de Marialeer nog het hoofdstuk: Maria de Moeder van den Verlosser, in S. Klug, Het Katholieke Geloof, 1939, p. 237-247. Het is merkwaardig dat hier de Maria-leer zoo heel kort wordt behandeld.

Stemmen uit de staatscreatuur.

Toen zond Amasia, de Priester te Beth-El, tot Jerobeam den Koning Israëls, zeggende: Amos heeft een verbintenis tegen u gemaakt in het midden van het huis Israëls; het land zal alle zijne woorden niet kunnen verdragen;

want alzoo zegt Amos: Jerobeam zal door het zwaard sterven, en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd.

Daarna zeide Amasia tot Amos: Gij ziener, ga weg, vlied in het land Juda, en eet aldaar brood en profeteer aldaar;

maar te Beth-El zult gij voortaan niet meer profeteeren, want dat is des Konings heiligdom en dat is het huis des koninkrijks.

Toen antwoordde Amos en zeide tot Amasia: Ik was geen Profeet en ik was niet eens Profeten zoon, maar ik was een ossenherder en las wilde vijgen af;

maar de Heere nam mij van achter de kudde, en de Heere zeide tot mij: Ga heen, profeteer tot mijn volk Israël.

Nu dan hoor des Heeren woord; gij zegt: Gij zult niet profeteeren tegen Israël, noch druppelen tegen het huis Israëls.

Daarom zegt de Heere alzoo: Uwe vrouw zal in de stad hoereeren, en uwe zonen en uwe dochteren zullen door het zwaard vallen, en uw land zal door het zwaard uitgeleed worden; en gij zult in een onrein land sterven, en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd. Amos 7:10-17.

Den naam „staatscreatuur” hebben we vaak gegeven aan de door Willem I aan de nederlandse kerk opgelegde bestuursinrichting.

Wij vreezen, dat thans het drijven van centralisatie-propagandisten ons links en rechts gaat afzetten met staatscreaturen. Voordat wij door de macht der met ons in oorlog zijnde mogendheid worden gedwongen, loopen zij, al of niet na een onderhoud met een niet nader verantwoordelijke secretaris-generaal, de één nerveus, de ander weloverwegend, allerlei bestuursinstanties af, zeggende: laat uw organisatie toch mee-centraliseeren, want anders vischt ge straks achter het (staats) net. Breng de jeugd onder staatsbemoeiing. Breng de pers, ook de kerkelijke, daaronder. Breng de vereenigingen eronder. Zoo willen zij ons murw maken, opdat de oorlogvoerende mogendheid straks kunne zeggen: het is al staatscreatuur wat ik zie: deze natie van slappelingen heeft zichzelf geruischloos klaargemaakt voor de gelijkgeschakeling: haar geschiede naar haar verzuften wil...

Staatscreatuur: hier een weinig, daar een weinig, binnenkort overal.

Nu, Amos wist er ook al van. Er was in het tienstammenrijk, waar hij zijn profetische werkzaamheid verrichtte, een koning gekomen, een echt „verlicht despoel”, die veel van gelijkgeschakeling hield: ze was het groote machtsmiddel voor een alleenheerscher, die de theocratische gedachte misten. De man heette Jerobeam; hij had dat groote, lastige ding, dat kerk heette, ingeschakeld in den staat, de priesters staatsambtenaren gemaakt, dat werden ze vanzelf wel zoet, en de spits afgebeten van de pijlen der religie. Die waren elders zoo ongelooflijk scherp.

Religieuze autarkie!

Sedert dien was er een golf van afval heengegaan over het tienstammenrijk. En nu zendt de Heere tot het in zoóverre gelijkgeschakelde tienstammenrijk een man uit het nog niet gelijkgeschakelde tweestammenrijk. Die man is Amos, onze profeet. Hij durft nog opponeeren tegen koningen, ook tegen zulke absolutistische als Jerobeam. Hij durft nog voor den tempel het recht vindiceeren om zelfstandig te spreken, ook al zouden de „prinsen” ertegen zijn.

Vandaar, dat Amos in conflict komt met de stroomannen der staatscreatuur. Daar hebl ge b.v. Zijne Eminentie Amasia. Eerste Rijks-Priester te Bethel. Een man „in bontjas”, zou iemand zeggen in 1940, maar bij de overheid van Samaria uiterst welkom, want hij is eerst Staatsambtenaar, en daarna Religieus Warenbezorger. Bisschop van de niet zoozeer „belijdende”, als wel „Nationale” Tien-Stammen-Rijkskerk. Rijksbisschop, heelemaal van en vóór het régime, moet u weten. Residentie heeft hij te Bethel: want daar heeft de Grondvester van het Rijk, Jerobeam I, den staatseerdienst ingesteld. En de huidige Jerobeam II volgt staag het spoor van zijnen grooten voorganger.

Maar nu is daar juist te Bethel die lastige tweestammen-boerenprofeet Amos binnengekomen, en houdt daar redevoeringen tegen afval, en meer van zulke afneuzende thema's van Reactionairen. De man móét weg, liefst met een zoet lijntje; anders wordt het volk nog wakker, en volksinstincten kunnen lastig zijn. Daarom gaat er vanwege Rijksbisschop Amasia, Hoofd der Rijkskerk, en Leider van den Centralisatiedienst, afdeling Religie, een loodschap naar Jerobeam II: die dweper uit de Belijdeniskerk van het Tweestammenrijk wordt staatsgevaarlijk: zijn woorden zijn tegen onze Staatscreatuur gericht, en dus tegen den Staat; hij móet voor het Rijksrecht gedaagd worden, want zulke kankeraars zijn even gevaarlijk als samenzwervers („verbintenis”, vs. 10, — samenzwering). Het land zal zijn woorden niet kunnen dragen: hij verstoort onze rijkseenheden en haar ideologie. Het is niet minder dan „hoogverraad” (prof. van Gelderen). Deze lastige volksman heeft Jerobeam's ondergang voorspeld, aldus rapporteert de Rijksbisschop. Het was wel niet waar, want Amos had slechts den ondergang van Jerobeam's dynastie aangekondigd. Maar bij snel recht worden de aanklachten wel eens meer onauwkeurig geformuleerd. Ook heeft hij de deportatie der bevolking aangekondigd, die Amos. Hij breekt daarmee het moreel der burgerbevolking: men moet haar beschermen tegen die deprimerende berichtgeving. Weg met den man: laat men van hooger hand hem het zwijgen opleggen.

Aldus Amasia: dat later alles precies zoo kwam als Amos heeft voorspeld, weten wij. Hij wilde het niet weten.

Naast deze officiële actie bij de Autoriteiten komt er nu een officieuze, beter gezegd: een semi-officiële, die particulier blijft. Dat is altijd makkelijk als men met lastige lui te doen heeft: ze weten dan nooit precies, waar ze aan toe zijn. Dat laatste is trouwens de bedoeling: onzekerheid in de bewegingen van uw tegenstander maakt hem murw. Zonder daarom de officiële beslissing van de Rijksregering zelf af te wachten, geeft Amasia, die immers met haar in verbinding staat, na korter of langer tijdsverloop (v. Gelderen) Amos een niet onduidelijken particulieren wenk: Amos moet er maar op rekenen, dat zijn zoogenaamde reformatiewerk toch verboden wordt door de Autoriteiten, laat hem de wijsste partij kiezen, en zelf het oppositieblijtje er bij neerleggen. De heer Amasia neemt zelfs allures van Autoriteiten aan: te Bethel zult ge niet meer profeteeren: men heeft in uw optreden aanleiding gevonden tot een spreekverbod. Luister naar een goeden raad (de strenge man kan ook weer goedmoedelijk zijn): neem de wijk naar het tweestammenrijk, waar ge trouwens thuis hoort, en zet daar uw arbeid voort, eet daar, judeesch profeet, uw brood. Zoo luidt het advies. Profeten, die brood eten, — men kent de spreekwoordelijke uitdrukking. Amasia neemt eenvoudig aan, dat profeteeren een kwestie van broodwinning is; zoo redeneeren wel meer de menschen, die u waarschuwen, vooral niet tegen den stroom der vermeende of verwachte meerderheid op te roeien; anders zou men zichzelf maar „vernietigen”. Welnu, Amos, hier gaat de grond onder uw voeten branden, want hier is het een koninklijk heiligdom, een RIJKStempel (Van Gelderen), of STAATStempel (Ridderbos). U hebt in feite majesteitsschennis bedreven: dat ziet er kwaad voor u uit. Wat eenmaal in het staatsleven ingeschakeld is, wordt met den sterken arm daarin gehouden.

Maar Amos blijft het antwoord niet schuldig. Hij was van huis uit geen profeet, en geen profeten-zoon, d.w.z. niet krachten geboorte behorende tot het profetengilde (Ridderbos). Hij was geen lid van de Nationale Judeesche Corporatieve Profetenkamer, zooals al die betaalde, de staatsleiding almaar naar de oogen ziende valsche profeten het wel zijn in de Israëlische, — die huurlingen, die altijd zeggen, dat de staatsleiding gelijk heeft, en er „een bontjas”, en meer, mee verdienen, juist zij! Zijn herdersbedrijf kan hem best onderhouden; „en staan hem niet, wanneer

hij van Juda's hoogland afdalt, de vruchten ten dienste van de sycomoren, welke de Sefela in menigte oplevert (1 Kon. 10:27)?” (Van Gelderen). Neen, niet uit winstbejag, maar krachten goddelijke roeping treedt Amos op. Zóó iemand laat zich niet intimideeren, om de wijk te nemen. Juist omgekeerd: hij valt aan. Maar dan met het zwaard van het Woord, dat hem zijn God weer geeft. Amasia is kwaad, omdat Amos tegen het syncretisme spreekt, d.w.z. tegen het vermengen van den dienst van Jahwe met dien der Baals, wat de profeten steeds „hoererij” genoemd hebben, een afhoereeren van den Heere! Maar Amasia's eigen vrouw zal straks letterlijk afhoereeren: de schande van het hoereeren zal men straks aan Mevrouw van den Staatspriester waarnemen, en ieder zal er het zijne van denken. Het zal publiek zijn „in de stad”. Het kan een hoereeren uit armoede wezen, om (Ridderbos) in haar levensonderhoud te voorzien (als haar man is gedeporteerd naar het concentratiekamp in het buitenland, deeltende in de door Amos gedreigde straf over de geestelijke hoererij. Reeds dan is deze daad van wanhoop een bewijs van corruptie in de hoogste kringen. 't Kan ook nog anders wezen: „het is bij de inname van steden wel voorgekomen, dat de vrouwen der overwonnenen zich maar al te gewillig toonden jegens de overwinnaars”, en aan „zoo iets” denkt prof. v. Gelderen hier. Het prestige van Amasia zal in elk geval wég zijn: want er was geen geestelijke weerstand meer bij wie de smeer likt van rijkskandelaars, zelfs al is het ten koste van het Woord des Heeren, en van de waarheid. Bij het naderend oordeel zal Amasia zijn kinderen verliezen. Zijn grondbezit valt in vijands handen dan, en wordt verkaveld en verknijpt. Hij heeft geen toekomst en geen erfrecht meer. En zelf wordt hij gedeporteerd. Hetzij bij de inname van Samaria, hetzij bij de deportatie van een deel van het volk onder Tiglath-Pileser (Ridderbos), hetzij op nog anderen tijd is deze profete vervuld aan Amasia, den profetenjager... uit winstbejag, uit staatsoverweging allicht ook, in elk geval uit den geest van corruptie, die altijd in het syncretisme werkt, en in den oogdienst, die ook de religie uittevert aan staatsgeweld.

Parallellen, parallellen, denkt iemand.

Ja, zeker, ze zijn er: de wereld staat altijd voor dezelfde conflicten, en het is zeer goed, dat te weten.

Maar parallelkunst grijpt den zin niet. Hier is de worsteling van Judea (tweestammenrijk) tegen Israël (tienstammenrijk). Minder stordig uitgedrukt: van de orthodoxie, die in „belijdend” Judea (met Jeruzalem) nog langer stand gehouden had, en in Amos een naar buiten tredend geluige had ontvangen, tegen het staatsabsolutisme en syncretisme van Israël. Van het ware heiligdom, waar de belofte van Messias aan gegeven was, tegen het valsche van Bethel (en Dan), het staatscreatuur van Jerobeam I.

En nu wordt het conflict Amasia-Amos een conflict van Antichrist tegen Christus. Christus wil komen uit het onvervalschte Israël, d.w.z. uit dat Abrahamszaad, dat „naar den Geest” geboren is, uit het overblijfsel-der-verkiezing. Uit het volk, dat zich het hart door Amos laat besnijden. Dat volk heeft deze Amasia vergiftigd, en verbasterd; toen hij het Woord liet wijken heeft hij met al zijn pochen op Abraham's „ras” venijn gespoten in zijn aderen. En nauwelijks komt de tegenslag, en grijpt een buitenlandsche macht zijn ras naar de keel, of de weerstand is weg; de innerlijke corruptie treedt aan den dag: in een schandaal eindigt de geschiedenis van de first lady van Bethel. Jahwe gebruikt dat schandaal bij voorbaat als symbool: zóó hoereert in dit Rijk mijn bruid, het volk, af van zijn God, haar Man, — denk aan de vrouw van Hosea, denk aan de vrouw, meteen, van Lot.

Familiegeschiedenis. — maar dan tevens staats- en kerk-geschiedenis. Waarom mócht Jerobeam den priesterdienst niet inschakelen in de staats-machinerie? Omdat, zooals men te Jeruzalem nog wel weet (al is ook daar straks het syncretisme ingedrongen), omdat Jahwe wil, dat de ambten van profeet, priester, koning, niet in één man zijn vereenigd. Ze worden één in Christus; maar die zal dan ook, belast met dit drievoudig ambtsgezag, drievoudig dienaar zijn: knecht, in slavengestalte, die zijn leven geeft, niet één, die dat van anderen neemt. Om Hem af te beelden, moet in Abraham's volk de profeet geen priester, de priester geen koning zijn: wie als Saul, dan wel Uzia toch dien kant uitgaat, wordt met een nederlaag, dan wel met melaatsheid gestraft. De verwerping van de gelijkgeschakelingsmethode onder Israël—Juda was van 's Heeren wege een openhouden van de baan voor Christus, den Theocratischen Priester-Koning-Profeet. Op dat zou blijken, dat alle gezag heeft te dienen, wil het zegenen; dat de heerschappij van 't Woord zich niet laat verdoezelen, maar vrij ook tot de staatsmacht komt; en opdat de kerk zoo weten, dat haar theocratische Koning haar Archee, haar Leider is, ook al zijn de mandamenten der princen nog zoo daartegen.

In dit licht bezien we ook heden ons bezet gebied. En bidden voor ons koningshuis, opdat het aan de kerk een stil en gerust leven moge

kunne
opdat
corrup
ren an
ban, d
bidder
zaken.
felenz
Oven

K

„OP

Onde
brochu
dr Col
deze br
klapper

Reed
doet ge
zijn ha
ons vo
warring
of part

Ook
gehoor
sich op
staats
Zoo
aan he
rustige

Wat
gesold
Men m
voegen
En dan
het bes
allerlei
model.
fascisti

Maar
hebben
Maar z
zweken
meisjes
sociali
en met
menige
forum

die nar
genoem
officiële
oorlog
van on
sullen
den Ch
schappa
dat ze
de wij
De gr
ongere
behoor
kracht
schapp
ten. Wi
maar
gen, te
zijn oo
het do
dat hij
ons „t
me vat
schreve
vasthou
Maar
de onli
geprop
dend, t
Werl

En t
en oor
we nie
ons va
recht
overwe
Want
neerd,
kende
Zeitung
zijn br
Londen
thans
op het
Het
Maar
logies
waard
overhe
Bij l
voor